

Celem niniejszej rozprawy jest analiza wybranych czasopism dla dzieci i młodzieży w NRD pod kątem ich wpływu na wychowanie młodego pokolenia zgodnie z wyznacznikami polityki oświatowej państwa socjalistycznego. Rozprawa ma charakter interdyscyplinarny i opiera się na metodologii z zakresu dyscyplin pedagogiki, socjologii, literaturoznawstwa oraz językoznawstwa. Korpus badawczy stanowią czasopisma „Die ABC-Zeitung” oraz „Frösi”, wydawane na przełomie lat czterdziestych i pięćdziesiątych oraz w latach siedemdziesiątych XX wieku. Przyjęta cezura czasowa wynika z założeń badawczych, których celem było pokazanie wpływu ideologii socjalistycznej na propagowane w czasopismach wzorce wychowania w pierwszej fazie budowania nowego państwa oraz w okresie jego rozkwitu. Głównym celem pracy jest dokonanie analizy zawartości i treści wybranych czasopism pod kątem propagowanych w nich postaw wychowawczych. Została ona przedstawiona w siedmiu rozdziałach, spośród których trzy pierwsze opisują system polityczny w NRD, sytuację dziecka w kraju socjalistycznym z uwzględnieniem relacji państwo-rodzina i dziecko-państwo oraz koncepcji wychowawczych w NRD. Rozdział czwarty podejmuje problematykę rozwoju czasopiśmiennictwa dziecięcego i młodzieżowego w NRD, natomiast kolejne rozdziały stanowią część analityczną. W tej części sformułowano, w oparciu m.in. o programy partii rządzącej oraz programy nauczania, oczekiwane przez państwo postawy, do których należały m.in.: postawa dobrego pracownika, budowniczego socjalistycznej ojczyzny, wspólnotowości, kolektywu, wzorowego pioniera, afirmacji potęgi technologicznej i militarnej ZSRR, piętnująca wrogów ojczyzny socjalistycznej oraz wyzysk człowieka przez człowieka czy postawa współzawodnictwa w pracy i sporcie. Analizie poddano ponadto językowe aspekty propagowanych postaw w celu wykazania propagandowej funkcji języka w kształtowaniu postaw wychowawczych w prasie dla dzieci i młodzieży w NRD.

Zarówno analiza zawartości, jak i treści, wykazała, że konstytuujące się niemieckie państwo socjalistyczne tworzyło nowe ideały narodowe, inspirowane koncepcjami rosyjskimi. Istotnym celem wychowawczym stało rozwijanie etosu pracy wraz z myśleniem kolektywnym oraz postawą obrońcy systemu socjalistycznego i przyjaźni z ZSRR. Wykazana została bezpośrednia zależność między modelem państwa socjalistycznego, koncepcjami pedagogicznymi przyjętymi w NRD a sylwetką wychowanka, kształtowaną w oparciu o prasę dziecięcą i młodzieżową.